

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΙΧ

Γ' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ
28 Ὀκτωβρίου - 9 Νοεμβρίου 1985

***

ΠΡΑΚΤΙΚΑ - ΚΕΙΜΕΝΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΣΑΜΠΕΖΥ-ΓΕΝΕΥΗΣ 2014

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

***

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις συνεκλήθη ὑπό τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου, μετὰ τὴν σύμφωνον γνώμην πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, καὶ συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Σαμπεζύ, Γενεύης, Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ ἔργον τῆς Διασκέψεως ἀνεφέρετο εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν τεσσάρων θεμάτων, τὰ ὅποια εἶχον ἀναγραφῆ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν αὐτῆς ὑπό τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως (1982), καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων διευτυπώθη ἡ ἐνιαία ὀρθόδοξος ἀποψις διὰ τῆς καταρτίσεως τεσσάρων σχεδίων κειμένων ὑπό τῆς ἐν τῷ Ὁρθόδοξῳ Κέντρῳ συγκληθείσης κατὰ Φεβρουάριον τ. ε. Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἦτοι:

1. *Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων.*

2. *Σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.*

3. *Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ κίνησις.*

4. *Συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν, καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.*

Πρὸς δ' ἐπὶ τούτοις ἡ Διάσκεψις ἔδει νὰ ἐπικυρώσῃ καὶ τὸ κατόπιν σχετικῆς ἐντολῆς τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως καταρτισθέν «*Σχέδιον Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων*», καὶ νὰ καταρτίσῃ τὴν ἡμερήσιαν διάταξιν τῆς Δ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ὡς οἶόν τε τάχιον συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Διασκέψεως ἤρξαντο τὴν 27ην Ὀκτωβρίου καὶ ἔληξαν τὴν 6ην Νοεμβρίου 1986. Τῆς Διασκέψεως μετέσχον πάσαι αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι διὰ τετραμελῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, Ἀντιπροσωπῶν καὶ εἰδικῶν θεολογικῶν συμβούλων. Τῶν ἐργασιῶν προήδρευεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, Γραμματεὺς δὲ τῆς Διασκέψεως ἦτο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός, Προϊστάμενος τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἐργασίαι τῆς Διασκέψεως διεξήχθησαν, ἐν Ὀλομελείᾳ καὶ ἐν Ἐπιτροπαῖς, ἐπὶ τῇ βίσει τῶν ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον θέματος εἰσηγήσεων τοῦ Γραμματέως ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπέβαλε τῇ Ὀλομελείᾳ τὰ κείμενα τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Φεβρουαρίου 1986. Αἱ μετὰ μακρᾶς, ἐν Ὀλομελείᾳ καὶ ἐν Ἐπιτροπαῖς, συζητήσεις ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις, προσθήκαι καὶ βελτιώσεις διεμόρφωσαν τὰ ἐπὶ τῶν τεσσάρων θεμάτων τελικὰ

κείμενα, τὰ ὅποια καὶ ἐγένοντο ὁμοφώνως δεκτὰ ὡς εἰσηγητικαὶ ἀποφάσεις *ad referendum* πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον.

Ὡς πρὸς τὰ ἐπίσημα *Κείμενα-ἀποφάσεις* τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἀπεφασίσθη ὅπως:

1. Ὑπογραφόμενα ταῦτα ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπιῶν τῶν κατὰ τόπους Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς ἐπίσημους γλώσσας τῆς Διασκέψεως, ἴτοι τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ρωσικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν, κοινοποιηθῶσιν ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλους καὶ Αὐτονόμους Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας (Ἄρθρον 18 Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων).

2. Δημοσιευθῶσι, μερίμνη τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, μετὰ τὴν 15ην Δεκεμβρίου ἐ.ξ.

Ὡς πρὸς τὰ *Πρακτικά* τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ταῦτα θὰ ἀποσταλῶσι, τὸ ταχύτερον δυνατόν, ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας. Ἡ Γραμματεία θὰ δημοσιεύσῃ ταῦτα μετὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας (Ἄρθρον 19).

Πέρα τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἡ Διάσκεψις ἐδέχθη ὁμοφώνως: α) τὸν *Κανονισμόν Λειτουργίας τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκωδικοποιήθη καὶ κατεγράφη συστηματικῶς ἡ ἄχρι τοῦδε ἰσχύουσα πρᾶξις εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις, καὶ β) τὴν Εἰσήγησιν τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ τὴν προετοιμασίαν τῶν θεμάτων τῆς Δ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, δι' ἧν ἐξαντλεῖται καὶ τὸ ὅλον θεματολόγιον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἴτοι: 1. Ὀρθόδοξος Διασπορά. 2. Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ. 3. Τὸ Αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ. 4. Δίπτυχα.

Εἰδικώτερον ὅμως διὰ τῶν ὁμοφώνως δεκτῶν γενομένων τεσσάρων κειμένων:

1. Προεβλήθη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ *σπουδαιότης τοῦ θεσμοῦ τῆς Νηστείας εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν καὶ τὴν σύγχρονον πρᾶξιν*, ἀφ' ἑτέρου δέ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθη ἡ εὐχέρεια τῶν κατὰ τόπους Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νά προσαρμύζουν τὸν θεσμόν εἰς τὰς εἰδικὰς ἀνάγκας τοῦ πληρώματος αὐτῶν.

2. Ἠξιολογήθη ἡ *πορεία τῶν σχέσεων τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον* διὰ τῶν ἐν ἐξελίξει διμερῶν Θεολογικῶν Διαλόγων μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, κατεγράφησαν δέ αἱ *βασικαὶ ἀρχαὶ μεθόδολογίας καὶ διαδικασίας αὐτῶν* καὶ διευπλώθησαν εἰδικαὶ συστάσεις πρὸς τὰς Θεολογικὰς Ἐπιτροπὰς τῶν καθ' ἕκαστον Διαλόγων διὰ τὴν ἀποτελεσματικώτεραν διεξαγωγὴν αὐτῶν. Ἀπεφασίσθη ὡσαύτως ἡ ὀργάνωσις εἰδικοῦ *Διορθόδοξου Θεολογικοῦ Συμποσίου* διὰ τὴν

ἀνάδειξιν τῆς ὀρθόδοξου παραδόσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, τὸ ὅποιον ἐπηρεάζει *τούς τε διμερεῖς καὶ τούς πολυμερεῖς Διαλόγους* τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ συγχρόνῳ Οἰκουμενικῇ κινήσει.

3. Ἐπανεξετιμήθησαν τὰ θετικά στοιχεία καὶ ἡ ιδιαίτερα προβληματικὴ τῆς συμμετοχῆς τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν *Οἰκουμενικὴν Κίνησιν* καί, εἰδικώτερον, εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε.) ἐπὶ τῇ βάσει: α) τῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν συγκεκριμένων ἐκκλησιολογικῶν προϋποθέσεων αὐτῆς, β) τῶν νεωτέρων ἐξελίξεων ἐν τῇ δομῇ καὶ τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Π.Σ.Ε., καὶ γ) τῶν μετὰ τὸ Βανκούβερ προωθουμένων προγραμμάτων.

Διεδηλώθη καὶ αὐθις ἡ ἐπιθυμία, ἔστω καὶ ἐν τισι κριτικῇ, τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νὰ συνεργασθοῦν ἐποικοδομητικῶς διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἰδέας τῆς ἐνότητος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

4. Διεκηρύχθη ἡ σπουδαιότης τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως περὶ τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ὑψίστων διὰ πάντα χριστιανόν ἀγαθῶν *τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης* μεταξύ τῶν λαῶν, τὴν ἄρσιν τῶν φυλετικῶν καὶ ἄλλων διακρίσεων, διὰ τὴν ὑπέρβασιν τῆς πολλαπλῆς καὶ συνθέτου κρίσεως τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, τὴν ἀπόθησιν τῆς ἀπειλῆς τοῦ *πυρηνικοῦ ὀλέθρου* καὶ τὴν ἀναμόρφωσιν τῶν δομῶν τῆς κοινωνίας. Τὸ πνεῦμα τοῦ ὄλου κειμένου ἀποδίδεται διὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ἀποσπάσματος:

«*Ἡμεῖς, οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἐπειδὴ κατανοοῦμεν τὸ νόημα τῆς σωτηρίας, αισθανόμεθα τὸ χρέος νὰ αγωνιζώμεθα διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῆς ἀσθενείας, τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀγωνίας. Ἐπειδὴ βιοῦμεν τὴν ἐμπειρίαν τῆς εἰρήνης, δέν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἀδιάφοροι διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἀπὸ τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Ἐπειδὴ εὐηργετήθημεν ἀπὸ τὴν θείαν δικαιοσύνην, αγωνιζόμεθα διὰ μίαν πληρεστέραν δικαιοσύνην εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν πάσης καταπίεσεως. Ἐπειδὴ ζῶμεν κάθε ἡμέραν τὴν θείαν συγκατάβασιν, μαχόμεθα ἐναντίον κάθε φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν. Ἐπειδὴ διακηρύσσομεν συνεχῶς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπερασπιζόμεθα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα δι' ὅλους τούς ἀνθρώπους καὶ ὅλους τούς λαούς. Ἐπειδὴ βιοῦμεν τὴν θείαν δωρεάν τῆς ἐλευθερίας μὲ τὸ ἀπολυτρωτικόν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, δυνάμεθα νὰ προβάλωμεν πληρέστερα τὴν καθολικὴν ἀξίαν τῆς διὰ κάθε ἀνθρώπου καὶ κάθε λαόν. Ἐπειδὴ, τρεφόμενοι μὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ, βιοῦμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ μερισμοῦ τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν μας, κατανοοῦμεν πληρέστερον τὴν πείναν καὶ τὴν στέρησιν καὶ αγωνιζόμεθα διὰ τὴν ὑπερνίκησιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ προσδοκῶμεν καινὴν γῆν καὶ καινούς οὐρανούς, ὅπου θὰ ἐπικρατῇ ἡ ἀπόλυτος δικαιοσύνη, αγωνιζόμεθα ἐδῶ καὶ τώρα (*hic et nunc*) διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας».*

Ἐν τῷ ἐν Σαμπεζύ, Γενεύης, Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῇ 5ῃ Νοεμβρίου 1986.

† Ὁ Μητροπολίτης Ἑλβετίας Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου